

**NC-943**

Seat No. \_\_\_\_\_

**Third Year B. A. Examination**

April / May – 2003

**Sanskrit : Paper-VIII**

- (१) याज्ञवल्क्यस्मृतिः – व्यवहाराध्यायः १ तः ६ ।  
(२) तर्कसङ्ग्रहः ।

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

सूचना : प्रश्नपत्रमां छापेलो प्रश्नक्रमांक ज उत्तरपत्रमां छांसियामां लभवो.

**Instruction :** Write the same-question number in the margin of the answer book as it is printed on the question-paper.

- १ नीयेनामांथी कोष्ठपश्च त्रश्च श्लोक अनुवाद सह समजावो. १२  
**1** Translate and explain any **three** of the following : **12**  
(१) स्मृत्याचारव्यपेतेन मार्गेणाऽऽधर्षितः परैः ।  
आवेदयति चेत्प्राज्ञे व्यवहारपदं हि तत् ॥  
(२) आगमस्तु कृतो येन सोऽभियुक्तस्तमुद्धरेत् ।  
न तत्सुतस्तत्सुतो वा भुक्तिस्तत्र गरीयसी ॥  
(३) सन्ततिस्तु पशुस्त्रीणां रसस्याष्टगुणा परा ।  
वस्त्रधान्यहिरण्यानां चतुस्त्रिद्विगुणा परा ॥  
(४) न दाप्योऽपहृतं तं तु राजदैविकतस्करैः ।  
भ्रेषश्चेन्मार्गितेऽदत्ते दाप्यो दण्डं च तत्समम् ॥  
(५) त्र्यवराः साक्षिणो ज्ञेयाः श्रौतस्मार्तक्रियापराः ।  
यथाजाति यथावर्णं सर्वे सर्वेषु वा स्मृताः ॥  
(६) देशान्तरस्थे दुर्लेख्ये नष्टोन्मृष्टे हते तथा ।  
भिन्ने दग्धेऽथवा छिन्ने लेख्यमन्यत्तु कारयेत् ॥
- २ स्मृतिसाहित्यनो परिचय आपी तेमां 'याज्ञवल्क्य-स्मृतिः' नुं स्थान दर्शावो. १४  
**2** Give an outline of Smriti Literature and determine the **14**  
place of 'याज्ञवल्क्य-स्मृतिः' ।

अथवा / OR

- २ 'याज्ञवल्क्यस्मृतिः' ना 'ऋणादानम्' प्रकरणनी विगते यथा करो. १४  
**2** Discuss the 'ऋणादानम्' chapter with all points of **14**  
'याज्ञवल्क्य-स्मृतिः' ।

३ (अ) नीयेनामांथी कोष्ठ अेक विशे नोध लभो. ८

NC-943]

1

[Contd...

- 3 (a) Write a note on any **one** of the following : **9**  
 (9) मातृका प्रकरणम् । (२) साक्षीप्रमाणम् (३) याज्ञवल्क्यनुं जवन  
 (Life of याज्ञवल्क्य)  
 (ब) नीयेनामांथी कोरु अकु विशे नोध लभो. **९**  
 (b) Write a note on any **one** of the following : **9**  
 (9) समवायः । (२) लिङ्गपरामर्शः (३) परमाणुकारणवादः

- ४ गमे ते त्रश समजवो : **१४**  
 4 Explain any **three** of the following : **14**  
 (9) नित्यद्रव्यवृत्तयो विशेषाः तु अनन्ता एव ।  
 (२) सुखादि – उपलब्धि – साधनम् इन्द्रियं मनः ।  
 (३) रूपादिचतुष्टयं पृथिव्यां पाकजम् अनित्यं च ।  
 (४) यथार्थानुभवः चतुर्विधः ।  
 (५) संज्ञासंज्ञिसंबंधज्ञानम् उपमितिः ।  
 (६) संस्कारः त्रिविधः ।

- ५ द्रव्य-गुण-कर्म-सामान्य-विशेष-समवाय-अभावाः सप्तपदार्थाः ।-थर्या करो. **१४**  
 5 द्रव्य-गुण-कर्म-सामान्य-विशेष-समवाय-अभावाः सप्तपदार्थाः ।- Discuss. **14**

अथवा / OR

- ५ हेत्वाभास अटले शुं ? कोरुपशु बे हेत्वाभास सोदाहरण समजवो. **१४**  
 5 What is “हेत्वाभासः”? Explain any two हेत्वाभासाः with **14**  
 examples.

अथवा / OR

- ५ तर्कसंग्रहकारे दर्शावेल प्रमाणो जशावी “प्रत्यक्षप्रमाण” नी विगते थर्या करो. **१४**  
 5 Discuss “प्रत्यक्षप्रमाण”? narrating the प्रमाणऽ shown by **14**  
 “तर्कसंग्रहकारः” ।